

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 31.05.2005
KOM(2005) 223 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ**

o pokroku pilotních studií uvedených v čl. 4 odst. 3 a čl. 5 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2150/2002 ze dne 25. listopadu 2002 o statistice odpadů

1. ÚVOD

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2150/2002 ze dne 25. listopadu 2002 o statistice odpadů¹ (nařízení o statistice odpadů) vstoupilo v platnost dne 29. prosince 2002. Nařízení stanovuje rámec pro vypracování statistik Společenství o vzniku, využívání a odstraňování odpadů.

Ke sledování odpadové politiky vyžaduje Společenství pravidelné statistiky o produkci odpadů a nakládání s odpady z podniků a domácností.

Toto nařízení bylo navrženo po pečlivém zvážení složitosti a obtížnosti vytváření statistik odpadů. Během postupu sestavování tohoto nařízení Radou a Evropským parlamentem bylo schváleno, že k objasnění některých základních otázek ohledně nových oblastí statistik odpadů bude zapotřebí mnoho pilotních studií. Těmito oblastmi jsou zvláště statistiky o produkci odpadu v „zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu“ (čl. 4 odst. 3) a statistiky o „dovozu a vývozu odpadů“ (čl. 5 odst. 1), pro které se podle nařízení o převozu odpadů² žádná data neshromažďují.

Nařízení o statistikách odpadů v čl. 8 odst. 3 stanoví, že „Komise do dvou let ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávu o pokroku pilotních studií uvedených v čl. 4 odst. 3 a čl. 5 odst. 1.“

Tato zpráva splňuje zmíněný požadavek.

Kromě povinných pilotních studií jsou členské státy vyzvány také k provedení pilotních studií na téma „Odpadní obaly“ (příloha I oddíl 2 bod 2) a „Přípravné operace“ (příloha II oddíl 8 bod 3). Pokud to bude třeba, Komise použije výsledky a závěry z těchto „dobrovolných“ pilotních studií pro přijetí dalších nutných prováděcích opatření.

2. PROGRAM PILOTNÍCH STUDIÍ

Komise vypracovala program pilotních studií, které se budou provádět v členských státech a kandidátských zemích. K provádění těchto studií je státům poskytnuta finanční podpora. I přes těžkosti a prodlení při spouštění programu Komise věří, že se začalo dobře a že všem členským státům a Komisi přinese program dlouhodobé kladné výsledky.

2.1. Rámec pilotních studií

2.1.1. Statistiky vývozu a dovozu odpadů

Článek 5 nařízení o statistikách odpadů stanoví, že „...Komise vypracuje program pro pilotní studie o dovozu a vývozu odpadů, které mají členské státy provádět...“. Na základě závěrů pilotních studií musí Komise informovat Evropský parlament a Radu o možnostech sestavení statistik pro činnosti a charakteristiky, které jsou předmětem pilotních studií o dovozu a vývozu odpadů.

¹ Úř. věst. L 332, 9.12.2002, s. 1, Nařízení naposledy pozměněné nařízením Komise (ES) č. 574/2004 (Úř. věst. L 90, 27.3.2004, s. 15).

² Nařízení Rady (EHS) č. 259/93 ze dne 1. února o dozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj a z něj a o její kontrole, Úř. věst. L 30, 6.2.1993, s. 1. Nařízení naposledy pozměněné nařízením Komise (ES) č. 2557/2001 (Úř. věst. L 349, 31.12.2001, s. 1).

Jednou z hlavních otázek, kterou by měly pilotní studie o dovozu a vývozu zodpovědět, je stupeň podrobnosti, jenž by se měl ve statistikách objevit. To se váže k druhé otázce, jak by se do nařízení o statistikách odpadů měla začlenit oznamovací povinnost podle nařízení o přepravě odpadů. Jinými slovy, zda je možné použít údaje o dovozu a vývozu (nebezpečného) odpadu podle nařízení o přepravě odpadů jako vstupní údaje pro statistiku.

Třetí otázkou bylo, jak shromažďovat údaje o dovozu a vývozu odpadů neklasifikovaných jako nebezpečné. Ačkoli je tento tzv. „zelený“ seznam odpadů začleněn do nařízení o přepravě odpadů, nespadá pod oznamovací povinnost.

S cílem strukturovat práci zaměřenou na provozní doporučení pro harmonizovanou metodologii, jsou kompetence definovány takto:

- Obecné informace ohledně potřeb politiky (životního prostředí).

Týkají se potřeby statistických údajů o dovážených a vyvážených odpadech na úrovni EU i na úrovni vnitrostátní.

- Specifické informace o sběru odpadu a shromažďování údajů.

Týkají se existujících zdrojů údajů, toků odpadů nezahrnutých do nařízení o přepravě odpadů a toho, co by mělo být v působnosti nařízení o statistikách odpadů, hromadění oznamovacích povinností, mapování možných zdrojů údajů – zvláště pro „zelený“ seznam odpadů – a začlenění odpadních obalů.

- Závěry a doporučení.

Týkají se návrhu na takovou metodu shromažďování údajů, která je realistická a proveditelná a (pokud možno) specifická pro každou zemi, ale která zajistí určité standardy kvality pro konečné údaje a bude harmonizovaná pro použití ve všech zemích.

2.1.2. Statistiky odpadů ze zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu

Ve většině zemí neexistovala žádná metodologie pro statistiky odpadů pocházejících z hospodářských odvětví zemědělství, myslivosti, lesnictví (NACE A) a rybolovu (NACE B). Ustanovení čl. 4 odst. 3 nařízení o statistikách odpadů poskytuje program pilotních studií o odpadech z těchto hospodářských činnostech s cílem vyvinout metodologii pro pravidelné shromažďování údajů.

Obtíže v této oblasti vznikají proto, že není zřejmé, které z mnoha odpadních látek spadají do oznamovací povinnosti, a které nikoli. Během prováděcí fáze bude třeba učinit jasná rozhodnutí a dohody o identifikaci těchto odpadů.

Mimoto je statistická populace v těchto ekonomických činnostech velká a sestává z mnoha malých zemědělců nebo firem, které často nemají patřičné znalosti o problematice odpadů a nemají úplné záznamy. Je třeba, aby plány na shromažďování údajů byly dobře vytvořeny a organizovány.

S cílem strukturovat práci zaměřenou na provozní doporučení pro harmonizovanou metodologii, jsou kompetence definovány následujícím způsobem:

- Obecné informace ohledně potřeb politiky (životního prostředí).

Týkají se potřeb statistiky v této oblasti.

- Specifické informace o sběru odpadů a shromažďování údajů.

Popis praktik nakládání s odpady v těchto odvětvích, návrhy na kategorie odpadů, které by měly být začleněny do těchto hospodářských činností, stejně jako návrhy na klasifikaci těchto kategorií podle příslušné nomenklatury odpadů. Kromě toho je zapotřebí zmapovat existující zdroje údajů a vyvinout metodologii odhadů a modelování pro daná odvětví. V poslední řadě je třeba zvážit následky minimálních prahových hodnot pro oznamování (čl. 3 odst. 2).

- Závěry a doporučení.

Pokud jde o údaje o dovozu a vývozu odpadu, týká se tento bod návrhu takové metody shromažďování údajů, která je realistická a proveditelná a (pokud možno) specifická pro každou zemi, ale která zajistí určité standardy kvality pro konečné údaje a bude harmonizovaná pro použití ve všech zemích.

2.2. Dosavadní výsledky a zkušenosti

V květnu 2003 byla oficiálním dopisem pro Evropský statistický systém (ESS), vnitrostátní statistické úřady přistupujících zemí a Evropský hospodářský prostor (EHP) zaslána omezená výzva k předkládání návrhů. Vzhledem k příslušné situaci (pozdní přijetí finančního rozhodnutí pro Eurostat v roce 2003) mohly být první grantové dohody pro pilotní studie uzavřeny až v prosinci 2003. Druhá omezená výzva k předkládání návrhů byla zaslána v říjnu 2003; grantové dohody byly uzavřeny v březnu 2004. V době přípravy této zprávy v listopadu 2004 se většina pilotních studií stále provádí.

2.2.1. Statistiky dovozu a vývozu odpadů

Byly dokončeny dvě studie související s dovozem a vývozem odpadů; v dubnu budou ukončeny všechny studie probíhající v současné době. Níže uvedená **tabulka 1** poskytuje přehled pilotních studií o dovozu a vývozu odpadů. Programu se zúčastnilo celkem 10 zemí, z nichž 3 jsou z „nových“ členských států a přistupujících zemí. Většina institucí účastnících se programu jsou národní statistické úřady (NSÚ), ale účastní se ho i instituce životního prostředí (ministerstva pro životní prostředí a národní agentury životního prostředí).

Tabulka 1: Pilotní studie o statistice dovozu a vývozu odpadů

	Země	Příspěvek společenství (€)	Spolufinancování příjemci (%)	Trvání (měsíce)	Začátek	Konec
1	Francie	29 400	0 %	15	prosinec-03	březen-05
2	Portugalsko	27 714	20 %	12	listopad-03	listopad-04
3	Finsko	40 000	0 %	12	prosinec-03	prosinec-04
4	Německo	39 889	18 %	4	prosinec-03	duben-04
5	Itálie	40 000	19 %	8	březen-04	leden-05
6	Švédsko	39 698	0 %	5	březen-04	červenec-04
7	Slovensko	25 000	0 %	11	březen-04	únor-05
8	Rumunsko	24 800	0 %	12	březen-04	březen-05
9	Lucembursko	35 550	0 %	12	duben-04	duben-05
10	Malta	24 909	0 %	12	březen-04	březen-05

Výsledky zde předložené jsou pouze předběžné, neboť většina studií se stále provádí. Dvě již dokončené studie považují statistiky o zahraničním obchodu za nejvhodnější zdroj údajů pro tvorbu statistik o dovozu a vývozu odpadů, zvláště pro následující druhy odpadů: kovový odpad, odpadní plasty, odpad z papíru a lepenky, skleněný odpad, textilní odpad a odpad ze spalování.

Obecná výhoda použití dostupných statistik založených na společných parametrech a harmonizované nomenklatuře používané všemi členskými státy je však zpochybněna skutečností, že členské státy uplatňují různé prahové hodnoty, vyjádřené peněžní hodnotou, aby se snížila administrativní zátěž pro podnikání. To znamená, že údaje nejsou plně srovnatelné a mohou vést k podhodnocení množství odpadu, se kterým se obchoduje. Následující nomenklatury pro statistiky o zahraničním obchodu (kombinovaná nomenklatura - KN) a o odpadech (Evropská klasifikace odpadů pro statistiky, European Waste Classification for Statistics – EWC-Stat) nejsou bohužel srovnatelné pro všechny toky odpadů. Například některé kódy KN zahrnují odpad a výrobek v jednom kódu, zatímco jiné kódy zahrnují odpady, které částečně nebo zcela spadají pod oznamovací povinnost nařízení o přepravě odpadů. Navíc statistiky o zahraničním obchodu neposkytují přímé informace o průmyslu, v němž odpady vznikají, ani o tom, jak se odpad využívá v zemi, která ho vyváží.

V současné době nemohou žádné další zjištěné zdroje doplnit údaje pro jiné než již zmíněné toky odpadů shromažďované podle nařízení o přepravě odpadů.

2.2.2. Statistiky odpadů ze zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu

Protože statistiky odpadů z těchto hospodářských činností se ve většině členských států nesestavují pravidelně, byl na pilotní studie z těchto oblastí kladen zvláštní důraz. Níže uvedená **tabulka 2** poskytuje přehled těchto pilotních studií.

Koncem roku 2003 a na začátku roku 2004 začalo 15 projektů zkoumat praktiky nakládání s odpadem a následné možnosti shromažďování údajů. Většina zúčastněných zemí patří

ke „starým“ členským státům, 5 studií se provádí v „nových“ členských státech a jednu studii provádí národní statistický úřad země patřící do Evropského hospodářského prostoru. Na začátku listopadu 2004 byly ukončeny 4 studie; většina zbývajících studií bude ukončena na začátku roku 2005. Instituce účastníci se pilotních studií jsou národní statistické úřady a instituce životního prostředí (ministerstva pro životní prostředí nebo agentury životního prostředí).

Tabulka 2: Pilotní studie o statistice odpadů ze zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu

	Země	Příspěvek Společenství (€)	Spolufinancování příjemci (%)	Trvání (měsíce)	Začátek	Konec
1	Belgie	33 667	0 %	20	říjen-03	červen-05
2	Švédsko	44 560	10 %	4	listopad-03	květen-04
3	Francie	48 000	65 %	15	prosinec-03	březen-05
4	Finsko	20 000	0 %	16	prosinec-03	duben-05
5	Itálie	30 481	0 %	8	prosinec-03	srpen-04
6	Nizozemí	39 484	0 %	9	prosinec-03	září-04
7	Rakousko	47 293	18 %	12	prosinec-03	prosinec-04
8	Německo	40 000	0 %	8	prosinec-03	srpen-04
9	Norsko	34 115	15 %	9	duben-04	prosinec-04
10	Estonsko	28 000	0 %	12	březen-04	únor-05
11	Slovinsko	29 900	0 %	8	březen-04	listopad-04
12	Slovensko	25 000	0 %	11	březen-04	únor-05
13	Litva	25 694	0 %	12	březen-04	březen-05
14	Lotyšsko	23 058	0 %	12	březen-04	květen-05
15	Itálie	20 000	0 %	8	březen-04	listopad-04

Ukázalo se, že statistiky odpadů ze zemědělství jsou velmi komplexní, a proto je jim věnována největší pozornost. Při srovnávání údajů za časové období a mezi státy mají terminologie a definice rozhodující význam. Mimoto, podle bodu 2 oddílu 1 přílohy II nařízení o statistikách odpadů se odpad recyklovaný na místě vzniku nezahrnuje do statistik zpracování odpadů. Navíc je zemědělství příjemcem odpadů z jiných odvětví. Kal z městských odpadních vod, kompost a rezidua z anaerobní fermentace biologicky rozložitelných odpadů se používají jako hnojivo nebo půdní kondicionér, odpad z potravinářského průmyslu lze použít pro úpravu půdy.

V zemědělském odvětví je proto nezbytné podrobně vyjasnit, které materiály nebo látky spadají do oznamovací povinnosti pro statistiky odpadů, které jsou případem recyklace

odpadů na místě jejich vzniku a jak oznamovat odpady vzniklé v jiných hospodářských odvětvích, které se ale zpracovávají v odvětví zemědělství.

Co se týče shromažďování údajů, vzhledem k velké rozmanitosti odpadů vznikajících při těchto hospodářských činnostech bude nejvhodnější kombinace různých metod. Pro registraci odpadů se jako velmi výhodné jeví použití různých registrů a administrativních systémů. Možností je také sestavení faktorů odpadů ve spojení s dostupnými údaji o činnostech, přičemž pro stanovení spolehlivých faktorů odpadů jsou nutné podrobné studie. Pro vývoj odhadovacích modelů budou jako zdroje údajů zohledněny statistiky dostupné prostřednictvím pravidelných průzkumů v zemědělství.

Stále zbývá množství otevřených problémů, jejichž vyjasnění se očekává od zbývajících pilotních studií.

3. FINANČNÍ OTÁZKY

Ustanovení čl. 4 odst. 3 a čl. 5 odst. 3 nařízení o statistikách odpadů stanoví, že „...*Komise financuje až 100 % nákladů na provedení pilotních studií...*”. Pro současný program pilotních studií je přidělen rozpočet v celkové výši 816 212 eur, z nichž 326 960 eur je na pilotní studie o vývozu a dovozu odpadů a 489 252 eur je na pilotní studie o statistikách odpadů souvisejících se zemědělstvím, myslivostí, lesnictvím a rybolovem.

Ačkoli nařízení poskytuje finanční podporu až do výše 100 % nákladů na provedení studií, 7 z 25 studií je spolufinancováno příjemci. Při příští výzvě k předkládání návrhů bude požadováno, v souladu s finančním nařízením pro Společenství³, spolufinancování příjemcem ve výši nejméně 10 %.

4. ZÁVĚRY

První výsledky pilotních studií o statistikách dovozu a vývozu odpadů ukazují, že ačkoli statistiky zahraničního obchodu byly označeny za nejlepší zdroje, neposkytují úplný soubor údajů, který by mohl být použit k doplnění údajů pokrytých nařízením o přepravě odpadů. Pro mnohé kategorie odpadů, pro něž je třeba sestavit statistiky, ještě nebylo stanoveno konkrétní řešení, a proto bude nutné provést další studie.

S ohledem na statistiky odpadů ze zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu je třeba vzít v úvahu velké množství toků odpadů a zásadní otázkou je, do jaké míry budou statistikami odpadů pokryty bioorganické odpady. Dalším zásadním aspektem je zpracování odpadů v zemědělském odvětví a do jaké míry je zahrnuto do statistik odpadů.

Pro obě oblasti pilotních studií bude v roce 2005 vypsána výzva pro předkládání návrhů. Kompetence budou přizpůsobeny s ohledem na doposud získané zkušenosti.

Na konci roku 2005 bude Komise informovat Evropský parlament a Radu o možnostech sestavení statistik pro činnosti a charakteristiky zahrnuté do pilotních studií pro dovoz a vývoz odpadu uvedených v čl. 5 odst. 4 nařízení o statistikách odpadů. Zároveň budou aktualizovány činnosti a výsledky související s odpady ze zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu, s odpadními obaly a s přípravnými operacemi zpracování.

³ Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. L 248, 16.9.2002).